

<https://doi.org/10.17721/2308-135X.2019.52.60-66>
УДК 911.373.314: (477.84)

Калько Андрій Дмитрович,
доктор географічних наук, професор

Яроменко Оксана Володимирівна,
кандидат географічних наук, доцент

Осіпчук Ірина Олегівна,
кандидат географічних наук

Миронець Ніна Ростиславівна,
кандидат історичних наук, доцент

Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, м. Рівне, Україна, e-mail: edissey@meta.ua

Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, м. Рівне, Україна, e-mail: Yaromenko_ov@ukr.net

Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, м. Рівне, Україна, e-mail: osipchukira@ukr.net

Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, м. Рівне, Україна, e-mail: nina_myr@ukr.net

ЯКІСТЬ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ГЕОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ

Метою є аналіз загальної задоволеності життям населення Рівненської області за складовими елементами якості життя.

Методика. Використано методіку дослідження якості життя населення Ю. Крупнова за такими складовими як демографічне благополуччя, забезпеченість індивідуальними та соціальними умовами життя населення, становище у суспільстві, стан довкілля. Застосовано загальнонауковий й статичний методи, методи системного та структурного аналізу, порівняльно-географічний. Опрацьовано регіональні та загальнодержавні статистичні дані, а також звіти профільних відомств.

Результати. Розкрито теоретико-методологічні засади дослідження якості життя населення. Визначено стан демографічного благополуччя Рівненщини як високий, область має один з найвищих показників народжуваності в Україні та невисокі числа природного скорочення. Оцінка якості життя населення за категорією «здоров'я» є з середніми значеннями по Україні. Найпоширенішими в області є хвороби системи кровообіг та новоутворення й високий показник смертності від травм та отруєння. Показник середньої тривалості життя населення складає 71,6 років та є дещо вищим, ніж в Україні. Забезпеченість населення регіону індивідуальними та соціальними умовами, особливо за економічними показниками є низькою. Спостерігаємо зменшення кількості закладів загальної середньої освіти на теренах області, але зростання числа дошкільних закладів Благоустрій комунікаціями регіону відповідає рівню благоустрою в Україні, і, на нашу думку, свідчить про достатній рівень якості життя населення за даною категорією. Показник середньої заробітної плати у Рівненській області є нижчим від загальноукраїнського. Якість життя населення Рівненщини оцінено як вищу середнього рівня та обґрунтовано найбільш ефективні напрями її зростання: боротьба з бідністю шляхом розширення зайнятості та зниження рівня безробіття; регулювання мінімальної заробітної плати, збільшення пенсій; розробка і реалізація заходів щодо стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу тощо.

Наукова новизна. Розкрито географічний аспект рівня задоволеності життям населення досліджуваного регіону. Вперше системно проаналізовано категорію «якість життя» за її структурними елементами на прикладі Рівненської області.

Практична значимість. Результати роботи розкривають рівень задоволеності життя населення Рівненщини у порівняльно-географічному аспекті та заходи щодо його підвищення. Можуть бути використані для аналізу якості життя населення інших регіонів України. Застосовуватися при складанні програм регіонального соціально-економічного розвитку.

Ключові слова: якість життя, населення, рівень задоволеності, регіон.

УДК 911.373.314: (477.84)

Калько Андрей Дмитриевич,
доктор географических наук, профессор

Яроменко Оксана Владимировна,
кандидат географических наук, доцент

Осіпчук Ирина Олеговна,
кандидат географических наук

Миронець Ніна Ростиславівна,
кандидат исторических наук, доцент

Международный экономико-гуманитарный университет имени академика Степана Дем'янчука, г. Ровно, Украина, e-mail: edissey@meta.ua

Международный экономико-гуманитарный университет имени академика Степана Дем'янчука, г. Ровно, Украина, e-mail: Yaromenko_ov@ukr.net

Международный экономико-гуманитарный университет имени академика Степана Дем'янчука, г. Ровно, Украина, e-mail: osipchukira@ukr.net

Международный экономико-гуманитарный университет имени академика Степана Дем'янчука, г. Ровно, Украина, e-mail: nina_myr@ukr.net

КАЧЕСТВО ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ РОВЕНСКОЙ ОБЛАСТИ: ГЕОГРАФИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Целью является анализ общей удовлетворенности жизнью населения Ровенской области по составляющим элементам качества жизни.

Методика. Использованная методика исследования качества жизни населения Ю. Крупнова по таким составляющим как демографическое благополучие, обеспеченность индивидуальными и социальными условиями жизни населения, положение в обществе, состояние окружающей среды. Применены общенаучный и статический методы, методы системного и структурного анализа, сравнительно-географический. Обработаны региональные и общегосударственные статистические данные, а также отчеты профильных ведомств.

Результаты. Раскрыты теоретико-методологические основы исследования качества жизни населения. Определено состояние демографического благополучия Ровенской как высокое, область имеет один из самых высоких показателей рождаемости в Украине и невысокие числа естественного сокращения. Оценка качества жизни населения по категории «здоровье» является со средними значениями по Украине. Самыми распространенными в области есть болезни системы кровообращения и новообразования и высокий показатель смертности от травм и отравления. Показатель средней продолжительности жизни населения составляет 71,6 лет и является несколько выше, чем в Украине. Обеспеченность населения региона индивидуальными и социальными условиями, особенно по экономическим показателям является низкой. Наблюдаем уменьшение количества учреждений общего среднего образования на территории области, но рост числа дошкольных учреждений. Благоустройство коммуникациями региона соответствует уровню благоустройства в Украине, и, по нашему мнению, свидетельствует о достаточном уровне качества жизни населения по данной категории. Показатель средней заработной платы в Ровенской области является ниже общеукраинского. Качество жизни населения Ровенщины определено как высшую среднего уровня и обоснованно наиболее эффективные направления ее роста: борьба с бедностью путем расширения занятости и снижение уровня безработицы; регулирования минимальной заработной платы, увеличение пенсий; разработка и реализация мероприятий по стимулированию развития малого и среднего бизнеса и т.п.

Научная новизна. Раскрыто географический аспект удовлетворенности жизнью населения исследуемого региона. Впервые системно проанализировано категорию «качество жизни» за ее структурными элементами на примере Ровенской области.

Практическая значимость. Результаты работы раскрывают уровень удовлетворенности жизни населения Ровенской области в сравнительно-географическом аспекте и меры по его повышению. Могут быть использованы для анализа качества жизни населения других регионов Украины. Применяться при составлении программ регионального социально-экономического развития.

Ключевые слова: качество жизни, население, уровень удовлетворенности, регион.

UDC 911.373.314: (477.84)

Kalko Andriy Dmytrovych,
Doctor of Geographical Sciences, Professor

International University of Economics and Humanities
Academician Stepan Demianchuk, Rivne, Ukraine, e-mail:
edissey@meta.ua

Yaromenko Oksana Volodymyrivna,
Ph.D in Geographical Sciences, Associate
Professor

International University of Economics and Humanities
Academician Stepan Demianchuk, Rivne, Ukraine, e-mail:
Yaromenko_ov@ukr.net

Osipchuk Iryna Olegivna,
Ph.D in Geographical Sciences

International University of Economics and Humanities
Academician Stepan Demianchuk, Rivne, Ukraine, e-mail:
osipchukira@ukr.net

Myronets Nina Rostyslavivna,
Ph.D in History Sciences, Associate Professor

International University of Economics and Humanities
Academician Stepan Demianchuk, Rivne, Ukraine, e-mail:
nina_my@ukr.net

LIFE QUALITY OF RIVNE REGION POPULATION: GEOGRAPHICAL ASPECT

The purpose of this paper is to analyze the general life satisfaction of the population of Rivne region by the constituent elements of life quality.

Method. The method of population life quality research of Y.Krupnov was used. The general and static methods, systematic and structural analysis methods, comparative-geographical method have been applied. The regional and national statistics, profile agencies reports have been compiled.

Results. The state of demographic well-being of Rivne region is defined as high, the region has one of the highest fertility rates in Ukraine and low numbers of natural decline. The assessment of the quality of life of the population in the category of "health" is with average values in Ukraine. The most common in the region are circulatory system diseases and neoplasms and a high mortality rate from injuries and poisoning. The average life expectancy of the population is 71.6 years and is slightly higher than in Ukraine. The security of the population of the

region by individual and social conditions, especially by economic indicators, is low. There is a decrease in the number of general secondary education institutions in the region, but the increase in the number of preschool institutions. Improvement in the region's communications corresponds to the level of improvement in Ukraine, and, in our opinion, indicates a sufficient level of quality of life for the population in this category. The average wage in the Rivne region is lower than the national average. The quality of life of the population of Rivne region is estimated as above average and the most effective directions of its growth are substantiated: the fight against poverty through expansion of employment and reduction of the unemployment rate; regulation of the minimum wage, increase of pensions; development and implementation of measures to stimulate the development of small and medium-sized businesses, etc.

Scientific novelty. The geographical aspect of the level of population life satisfaction of the studied region is revealed. For the first time the category "life quality" was systematically analyzed by its structural elements on the example of Rivne region.

Practical importance. This research results reveal the level of life satisfaction of the population of Rivne region in comparative-geographical aspect and measures to increase it. They can be used to analyze the life quality of the other Ukraine regions population. They can be applied in drawing up programs of regional socio-economic development.

Keywords: life quality, population, satisfaction level, region.

Постановка проблеми. Соціальна спрямованість регіональної політики в Україні обумовлює необхідність всебічного розгляду та вивчення якості життя населення, оскільки зростає диспропорція в різних сферах життя суспільства. Саме поняття «якість життя» має велике значення для визначення ступеня задоволення людини її існуванням у сучасному світі. Важливим є відстежити динаміку змін якості життя населення за певними критеріями, з метою аналізу та вчасного застосування заходів для вирівнювання диспропорцій у розвитку певних територій. Сьогодні якість життя населення визнано однією з пріоритетних та головних характеристик рівня суспільного розвитку регіонів різного масштабу, тому вивчення «якості життя» населення Рівненської області є своєчасним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми якості життя населення висвітлено в працях О. Власюка, В. Горбатова, А. Колота, Ю. Крупнова, С. Корецької, Є. Лібанової, Т. Нич, В. Пономаренко, І. Проніної та інших [2-8]. Проте географічні аспекти якості життя населення Рівненської області залишаються не вивченими.

Метою статті є аналіз загальної задоволеності життям населення Рівненської області за складовими елементами якості життя. Для досягнення мети були поставлені **завдання:** розкрити концептуальні засади забезпечення якості життя населення регіону; виявити диспропорції у якості життя населення Рівненської області за компонентами «якості життя» в порівняльно-географічному аспекті; розкрити рівень задоволеності життя індивідуальними та соціальними умовами населення Рівненщини.

Виклад основного матеріалу. Якість життя населення у ХХІ ст. визнано однією з головних характеристик рівня суспільного розвитку більшості країн світу. Проте суть поняття «якість життя» залишається неоднозначним з погляду науковців. До прикладу, якість життя населення розглядають як систему, що функціонує в певному соціально-економічному середовищі і взаємодіє з іншими [2]. Виходять й з тлумачення, що «якість життя» являє собою суб'єктивну оцінку ступеня задоволення матеріальних і духовних потреб людей (задоволеність житлом, матеріальним становищем, відпочинком, харчуванням, станом здоров'я, роботою і т. д.) [7]. Соціально-економічна географія як наука трактує «якість життя» як інтегральну категорію, що відбиває єдність суб'єктивної й об'єктивної оцінок різних умов життєдіяльності населення і його якісних характеристик у конкретному культурно-історичному, територіальному й ресурсному контексті [8].

Під час дослідження за основу взято методикку вивчення якості життя, запропоновану Ю. Крупновим, згідно якої роль соціальних стандартів в управлінні якістю життя характеризується наступними блоками параметрів: 1) здоров'я населення й демографічне благополуччя, оцінка за природним відтворенням, тривалістю життя та рівнем народжуваності; 2) індивідуальними і соціальними умовами життя (задоволеність населення житлом, харчуванням, роботою, доступністю освіти й охорони здоров'я, безпекою існування, економічним благополуччям тощо); 3) оцінка духовного стану

суспільства, серед яких порушення загальнолюдських та моральних підвалин, соціальних аномалій. Враховано число творчих ініціатив та інноваційних проектів [5].

Виходячи з розглянутої методики оцінки якості життя населення та складових її категорій здійснено аналіз на прикладі Рівненської області.

Аналіз демографічного благополуччя, вимагає вивчення показників народжуваності, смертності та природного приросту населення в динаміці. З 2012 року на Рівненщині відбувається дещо спад народжуваності населення, що пов'язане з нестабільною соціально-економічною ситуацією в регіоні та складною військово-політичною ситуацією в країні. Станом на 2017 р. у Рівненській області народилося 14371 осіб. За останні п'ять років помічається зменшення кількості народжених дітей на 21,5%. Загальна оцінка кількості померлих засвідчує, що у 2012 р. показник смертності складав 14032 осіб за рік. Прослідковується зростання числа померлих осіб, проте з міграційним потоком, який розпочався з 2013 року, сумарна кількість смертей порівняно з фактичним населенням не перевищує 15000 осіб/рік на сьогодні [1]. Висока смертність відображає низький рівень життя населення як результат неправильного харчування, зростання захворюваності, низького рівня медичних послуг, здорожчання у сфері охорони здоров'я, недостатнього матеріального благополуччя тощо. Таким чином, у Рівненській області у 2017 році процес природного приросту набув вектору природного скорочення порівняно з попереднім роком [9]: зменшився природний приріст з +1,0 до -0,2 на 1000 осіб. Природне поновлення населення зберігається лише у Березнівському, Володимирецькому, Рокитнівському, Сарненському районах та містах Рівне і Вараш. Але, незважаючи на дещо негативні показники природного приросту, Рівненщина відноситься до областей з високим показовим демографічного благополуччя, маючи один з найвищих показників народжуваності в Україні (рис. 1.1). Варто зауважити, що у 2017 році у 17 областях України спостерігалось міграційне скорочення в тому числі й у Рівненській області (-1827 ос.) [3]. Здоров'я населення регіону можна оцінювати за таким показником, як середня тривалість життя. На Рівненщині даний показник складає 71,6 років та є дещо вищим, ніж в Україні. За останні п'ять років помічено зниження показника смертності населення працездатного віку (з 40 до 39 на 10 тис. осіб) [9]. У 2017 році порівняно з минулим 2016 роком серед усього населення Рівненщини спостерігається зниження рівня поширеності захворюваності (19035,3 до 18907,8 на 10 тис. осіб) та первинної захворюваності (з 7587 до 7514,9 на 10 тис. осіб.). Найвищою є поширеність хвороб системи кровообігу і у 2017 р. становила 489,8 випадків на 1000 осіб [6]. На жаль, кількість новоутворень має стійку тенденцію до збільшення протягом останніх років і становить 47,1 випадків на 1000 осіб, що характеризує Рівненщину з високим показником злоякісних новоутворень (за п'ять останніх років зростає на 6,2%) у Західному регіоні й, відповідно, зростанням контингенту онкохворих. Спостерігаємо стабілізацію показників, що характеризують ураженість населення активними формами туберкульозу в динаміці за останні п'ять років (ураженість знизилась на 39%, захворюваність – на 31% [6;9]).

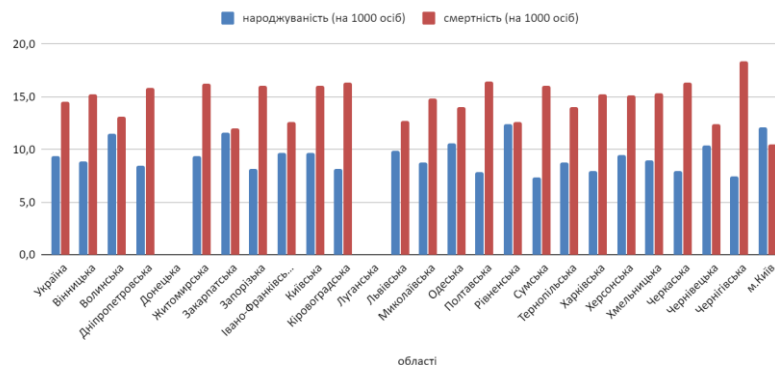

Рис. 1.1. Загальні коефіцієнти народжуваності та смертності населення по регіонах України (%) (2017 р.) [3]

Знизилася і смертність серед населення від туберкульозу. Серед хвороб, від яких найбільше помирають на Рівненщині, є хвороби системи кровообігу, новоутворення та

високий показник смертності від травм і отруєнь. Зовнішніми чинниками викликані близько 5% смертей у регіоні. Найпоширеніший зовнішній фактор загибелі, це самогубство. Дорожньо-транспортні пригоди займають вагоме місце серед зовнішніх чинників смертності, від яких щороку гине 12 осіб на кожні сто тисяч осіб населення [9]. Таким чином, зростання онкозахворюваності та й захворюваності на туберкульоз залишається важливою медико-біологічною і соціально-економічною проблемою Рівненщини. Кількість лікарняних закладів в області скорочується, лікарських амбулаторно-поліклінічних закладів та лікарів не вистачає на фактичне населення області. Висока вартість якісного обстеження в клініках, нестача коштів для своєчасної діагностики та необхідного лікування й недовіра населення до системи охорони здоров'я теж слугують причинами невтішної динаміки захворюваності та смертності серед населення регіону.

За даними Держстату України найбільша частка населення, яке оцінило стан свого здоров'я як «добрий» (2017 р.) спостерігалася у Львівській, Тернопільській, Чернівецькій, Івано-Франківській, Закарпатській, Київській, Одеській та Волинській областях (66–56%), а найнижча – у Дніпропетровській, Запорізькій Черкаській, Чернігівській та Харківській областях (42–34%). 51% мешканців Рівненської області оцінюють свій стан здоров'я як середній, 22% скаржаться на погане здоров'я і лише 2% населення вважають свій стан здоров'я як дуже добрий [3]. Тому, вважаємо, що оцінка якості життя населення за категорією «здоров'я» у Рівненській області має середні значення по Україні.

Суспільно-географічний аналіз забезпеченістю освітньо-культурними закладами, що відображають рівень та ступінь задоволеності населення індивідуальними та соціальними умовами життя в регіоні, засвідчує, що в динаміці спостерігається зменшення кількості закладів загальної середньої освіти (на 52 заклади у 2017 році порівняно з 2012 р.) та зростання (на 64) дошкільних закладів [9]. Завантаженість учнями певних шкіл є дуже високою, зокрема це дуже помітно у м. Рівне, Рокитнівському, Сарненському, Рівненському й Володимирецькому районах, для яких характерна висока народжуваність населення. Рівненщина чи не єдина серед західних областей України, де навчання у деяких школах здійснюється у дві зміни. Отже, показник забезпеченості у 2017 році дошкільними закладами у Рівненській області складає 3,5% від кількості закладів в Україні, 4% від загальної забезпеченості загальноосвітніми навчальними закладами та 4,2% становлять професійно-технічні освітні заклади. Забезпеченість населення Рівненської області закладами I-IV рівнів акредитації Рівненщини вважаємо достатнім. В області діє програма розвитку культури та мистецтва, згідно з якою здійснений комплекс організаційних та економічних заходів з метою забезпечення населення культурними послугами на сучасному рівні. Лише протягом 2017/18 року кількість глядачів на виставах становила 136,8 тис. осіб, кількість слухачів на концертах 41,5 тис. осіб, а число відвідувачів музеїв на Рівненщині склало 256,1 тис. осіб [9].

Житловий фонд в Україні у середньому на одного жителя 23,3 (м²). Станом на 2017/18 загальна площа житлового фонду на Рівненщині складає 25,9 млн. м² [3]. Аналізуючи забезпеченість жителів регіону комунікаціями, які є одним із показників благоустрою регіону, простежуємо, що жителі регіону найкраще забезпечені газом. Благоустрій комунікаціями відповідає рівню благоустрою в Україні, і, на нашу думку, свідчить про достатній рівень якості життя населення за даною категорією.

На нинішньому етапі розвитку суспільства найбільшу увагу за складовими якості життя населення привертають регіональні розбіжності у життєвих стандартах й доходах. Сукупність доходів, їхній рівень та структура є основними показниками добробуту населення регіону. Згідно даних Державної служби статистики в Україні наявний дохід в розрахунку на одну особу у Рівненській області у 2017 р. склав 38881,8 грн. Цей показник є нижчим, ніж в середньому по Україні (45762,7) на 6880,9 грн. Для порівняння у сусідній Житомирській області (41786,6) дохід на 2904, 8 грн. перевищує дохід на одну особу у Рівненській області, у сусідній Волинській області практично не відрізняється (38068,7) [3].

Територіальні громади Рівненської області реалізують модель накопичення та витрат власних прибутків. Найбільше (40%) у структурі доходів Рівненщини складає заробітна плата, 37 % припадає на соціальну допомогу. Найвищими є витрати населення

Рівненщини на придбання товарів та послуг (93%). Така структура витрат визначається зменшенням економічно активного населення, зростанням безробіття, невисоким рівнем соціально-економічного розвитку тощо. Аналізуючи добробут населення зауважимо, що в динаміці з 2000 року число економічно активного населення в області та кількість зайнятих зменшується, кількість безробітних та економічно неактивного населення зростає, що засвідчує про несприятливу зайнятість та економічну активність на теренах краю. 8,6% економічно активного населення регіону серед працездатного населення Рівненщини є безробітними. Показник середньої заробітної плати у Рівненській області (станом на 2017 рік складав 6013 грн) є нижчим від загальноукраїнського (9160,62 грн) [9]. Структура витрат відображає ступінь задоволеності за різними категоріями якості життя населення. Більше 50% усіх витрат населення області здійснює на продукти харчування та безалкогольні напої. Досить низькими є витрати на освіту, культуру, відпочинок та охорону здоров'я.

Вважаємо, що забезпеченість населення Рівненщини індивідуальними та соціальними умовами, що найкраще висвітлюють добробут в регіоні, особливо за економічними показниками є низькою. Проте, за умови економічного зростання за рахунок аграрно-промислового розвитку, розвитку туристичної діяльності та інших галузей, які є прибутковими для області та, водночас, за умови збільшення інвестиційно-інноваційної діяльності, Рівненщина має усі перспективи підвищити якість життя населення.

Середовище проживання суспільства, суспільна нерівність, його духовний стан та громадська безпека входять до складу категорії «якість життя». Доцільним є оцінювати частоту порушень загальнолюдських моральних підвалин, соціальних аномалій тощо. Злочинність в області станом на 01.12.2017 року порівняно з 2016 роком знизилась на 5%. В 2017 році в Рівненській області було зареєстровано 11412 правопорушень [4]. Варто зауважити й про такі соціальні проблеми як захворюваність на психози та алкогольну залежність. На Рівненщині даний показник оцінюємо як високий (близько 113,5 на 100 тис. осіб). СНІД/ВІЛ та наркоманія набувають соціального прогресивного характеру. Проте, якщо середньому у 2017 р. в Україні цей показник захворюваності складав 100-500 випадків на 100 000 населення, то в Рівненській області лише 20 випадків [1]. Спектр соціальних негараздів у регіоні досить широкий. Скажімо, 98% всіх сиріт області є соціальними сиротами. Проте, Рівненщина з низьким рівнем урбанізації та високим рівнем духовності населення, поряд із сусідніми західними областями, має більш сприятливу «атмосферу соціуму» порівняно з більш високоурбанізованим населенням областей півдня і сходу України.

Важливою проблемою довкілля є забруднення атмосферного повітря. Збільшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами у 2017 році пов'язана з використанням замість газу інших видів палива [10]. З початку 2014 року в північних районах Рівненщини ведеться нелегальний видобуток бурштину, що призвело до виникнення зони екологічного лиха. Проте порівняно з іншими областями України стан навколишнього природного середовища є доволі задовільним.

Висновки. На сьогодні проблема підвищення якості життя населення в Україні залишається невирішеною в загальному контексті та на регіональному рівні зокрема. Вважаємо, що якість життя в області варто оцінити як вищу середнього рівня. Найбільш ефективними напрямками підвищення якості життя населення у Рівненській області є боротьба з бідністю шляхом розширення зайнятості та зниження рівня безробіття; регулювання мінімальної заробітної плати, збільшення пенсій; розробка й реалізація заходів щодо стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу тощо. Для Рівненщини важливим є підняття соціально-економічного рівня, що концентруватиме фінансові, адміністративно-управлінські та людські ресурси. Варто зауважити, що для більш повного аналізу якості життя необхідно враховувати не лише статистичні дані, а й дані соціологічних досліджень, що можуть дещо коригувати результати якості життя населення.

Список використаних джерел

1. Головне управління статистики в Рівненській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gusrv.gov.ua/>
2. Горбатов В. М. Уровень и качество жизни населения АРК / В. М. Горбатов, В. С. Пономаренко, Н. А. Кизим. – Х. : ИД «ИНЖЕК», 2005. – 240 с.
3. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Злочинність в Україні: Стат. зб. 2017 р. / Держкомстат України. – К., 2018. – 126 с.
5. Нич Т. В. Якість життя населення Хмельницької області: сучасний стан та перспективи // Економічна та соціальна географія: Наук. зб. / [Ред. кол.: С. І. Іщук (відп. ред.) та ін.] – 2014. – Вип. 2 (70). – 326 с.
6. Офіційний сайт Рівненської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.rv.gov.ua/>
7. Пономаренко В. С. Рівень і якість життя населення України: моногр. / В. С. Пономаренко, М. О. Кизим, Ф. В. Узунов. – Х. : ВД «ИНЖЕК», 2003. – 266 с.
8. Проніна І. І. Аналіз рівня життя населення України // Регіональні аспекти розвитку і розміщення продуктивних сил України / І. І. Проніна. Зб. наук. пр. – Тернопіль: Економічна думка. – 2003. – Вип. 2. – С. 303–307.
9. Рівненщина 2017: Статистичний щорічник Рівненської області / Рівненське обласне управління статистики; За заг. ред. Ю. В. Мороза. – Рівне, 2016. – 446 с.
10. Яроменко О.В. Екологічний моніторинг урбосистеми Рівного / О.В. Яроменко, Р.С. Замега, І.М. Плечій // Регіональні гео-екологічні проблеми в умовах сталого розвитку. Збірник наукових праць III Міжнар. наук.-практ. Конференції (Рівне, 18-20 жовтня 2018 р.) / Голова редкол. проф. Д.В. Лико. – Рівне, 2018. – С.406–410.

Список использованных источников

1. Главное управление статистики в Ровенской области [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.gusrv.gov.ua/>
2. Горбатов В. М. Уровень и качество жизни населения АРК / В. Горбатов, В. С. Пономаренко, Н. А. Кизим. – Х.: ИД «ИНЖЕК», 2005. – 240 с.
3. Государственная служба статистики Украины. [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Нич Т. В. Качество жизни населения Хмельницкой области: современное состояние и перспективы // Экономическая и социальная география: Наук. сб. / [Ред. кол. : С. И. Ищук (отв. ред.) и др.] – 2014. – Вип. 2 (70). – 326 с.
5. Официальный сайт Ровенской областной государственной администрации [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.rv.gov.ua/>
6. Пономаренко В. С. Уровень и качество жизни населения Украины: монография. / В. С. Пономаренко, Н. А. Кизим, Ф. В. Узунов. – Х.: ИД «ИНЖЕК», 2003. – 266 с.
7. Преступность в Украине: Стат. сб. 2017 / Госкомстат Украины. – М., 2018. – 126 с.
8. Пронина И. Анализ уровня жизни населения Украины // Региональные аспекты развития и размещения производительных сил Украины / И. И. Пронина. Сб. наук. пр. - Тернополь: Экономическая мысль. – 2003. – Вип. 2. – С. 303–307.
9. Ровенщина 2017: Статистический ежегодник Ровенской области / Ровенский областное управление статистики; Под общ. ред. Ю. В. Мороза. – Ровно, 2016. – 446 с.
10. Яроменко А.В. Экологический мониторинг урбосистемы Ровно / А.В. Яроменко, Р.С. Замега, И.М. Плечій // Региональные геоэкологические проблемы в условиях устойчивого развития. Сборник научных трудов ИИИ Междунар. научно-практической. Конференции (Ровно, 18-20 октября 2018) / Глава редкол. проф. Д.В. Лыко. – Ровно, 2018. – С.406–410.

References

1. Crime in Ukraine: Stat. 2017 / State Statistics Committee of Ukraine. – K., 2018. – 126 p.
2. Gorbатов V.M. The level and quality of life of the population of the ARC / V.M. Gorbатов, V.S. Ponomarenko, N.A. Kizim. – H.: INZHEK ID, 2005. – 240 p.
3. Main department of statistics in the Rivne region [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.gusrv.gov.ua/>
4. Nich T.V. Quality of life of the population of Khmelnytsky region: current status and prospects // Economic and social geography: Sciences. Sat. / [Ed. col. : SI Ischuk (ed.), etc.] – 2014. – Iss. 2 (70). – 326 p.
5. Official site of Rivne Regional State Administration. – [Electronic resource]. Access mode: <http://www.rv.gov.ua/>
6. Ponomarenko V.S. Level and quality of life of Ukrainian population: monogr. / V.S. Ponomarenko, M.A. Kizim, F.V. Uzunov. – H.: VD "INZHEK", 2003. – 266 p.
7. Pronina I. Analysis of the standard of living of the population of Ukraine // Regional aspects of development and deployment of productive forces of Ukraine / I.I. Pronina. Coll. of sciences. – Ternopil: Economic thought. – 2003. – Vip. 2, pp. 303–307.
8. Rivne Region 2017: Statistical Yearbook of Rivne Region / Rivne Regional Statistics Office; For the title. ed. Yu. V. Frost. – Exactly, 2016. – 446 p.
9. State Statistics Service of Ukraine. – [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
10. Yaromenko O.V. Ecological monitoring of the urban system of Rivne / O.V. Yaromenk, R.S. Zamega, I.M. Shoulder // Regional geo-ecological problems in conditions of sustainable development. Collection of Scientific Papers of IIN International. scientific and practical. Conference (Exactly, October 18-20, 2018) / Head of the editorial board. prof. D.V. Lyko. – Exactly, 2018. – P.406–410.

Надійшла до редколегії 14.11.19